

Pyrrusoverwinningen

 Bart Kerremans

 Kernredactielid

De laatste weken hebben er zich in het Europese politieke landschap twee merkwaardige verschuivingen voorgedaan. Twee verschuivingen die in linkse rangen aanleiding kunnen geven tot een zeker optimisme. De vraag is echter of een dergelijk optimisme terecht is. De ene verschuiving was verwacht, terwijl de andere als een volledige verrassing uit de Europese lucht viel. In het eerste geval ging het om de Labour-overwinning in Groot-Brittannië; in het tweede geval om deze van de linkse partijen in Frankrijk. Beide gebeurtenissen zijn echter, elk vanuit hun eigen invalshoek, merkwaardig te noemen.

Wat Labour betreft is het niet zozeer de overwinning zelf, maar wel de omvang die als merkwaardig beschouwd kan worden. De meerderheid die Tony Blair behaalde, is immers een van de grootste die Labour ooit boekte. De overwinning van Frans links in dan weer merkwaardig te noemen omdat ze volkomen onverwacht is. Voor de eerste ronde van deze verkiezingen op 25 mei ll. had niemand er ook maar iets op durven verwedden.

Beide verkiezingen roepen echter vragen op. Zullen ze aanleiding geven tot een links geïnspireerde overheidsstrategie t.a.v. sociale problemen zoals werkloosheid en verarming? Zullen ze zoveel verandering brengen als ze lijken te suggereren? Het lijkt van niet, wanneer men de verkiezingen in beide landen wat van naderbij bekijkt. In het geval van de Britse verkiezingen lijkt het in de eerste plaats om een overwinning van Tony Blair en slechts in tweede orde om winst van Labour te gaan. En als Labour al een rol gespeeld heeft, dan gaat het in de eerste plaats om 'New Labour', een deel van de Britse socialisten die op dit moment Labour controleren en die een regeringsproject voor ogen hebben dat slechts in beperkte mate van dat van de conservatieven afwijkt. New Labour en de Britse Tories hebben

zodanig veel met elkaar gemeen dat in de nadagen van de Britse verkiezingen de overwinning van Blair als een overwinning van de 'Thatcher legacy' werd voorgesteld. Misschien is dat wat overdreven, maar het geeft wel duidelijk aan dat men van Blair geen al te grote veranderingen moet verwachten. De premissen waarop New Labour steunt, zijn immers dezelfde als deze van Thatcher en haar wat mager uitgevallen opvolger, John Major. Het heil wordt van de vrije markt verwacht en de rol die de staat in de economie speelt, is beperkt. Toch is uit de troonrede van koningin Elisabeth, waarin de nieuwe Britse regering voor het eerst een tipje van de sluier over haar beleid oplichtte, gebleken dat Blair, binnen de nauwe marges die de regering zichzelf oplegt, enkele nieuwe, meer sociale accenten wil leggen. Maar dat neemt niet weg dat zijn politiek-economische project een afweging is tussen pragmatisme (waarin vertrouwen vanwege privé-investeerdere centraal staat) en sociale gevoelheden, waarbij aan het eerste duidelijk de voorrang wordt gegeven.

De verkiezingsoverwinning van Frans links moet dan weer in de eerste plaats gezien worden als een reactie van het Franse electoraat tegen twee politici die een wedstrijd leken te voeren in onpopulariteit: Jacques Chirac en Alain Juppé. Beide rechtse politici werd immers aangewreven dat ze een beleid voerden dat ver van de bekommernissen van de Franse bevolking stond. In het geval van Chirac werd daarnaast nog het verwijt geformuleerd dat hij zijn grootste verkiezingsbelofte van april-mei 1995, m.n. de strijd tegen de werkloosheid, niet had ingelost. Integendeel, de werkloosheid is blijven stijgen en wat Jacques Chirac met de zopas gehouden parlementsverkiezingen beoogde, was niet een nieuw élan in de strijd daartegen, maar wel een 'carte blanche' om onpopulaire maatregelen te nemen teneinde

Frankrijk toe te laten de criteria voor de Economische en Monetaire Unie tegen eind 1997 te halen. Spijtig voor Chirac, maar de meerderheid van de Franse kiezers leek dit door te hebben.

Zal de verkiezing van Frans links en de aanstelling van Lionel Jospin tot eerste minister daarin radicaal verandering brengen? Waarschijnlijk niet. Of het nu om Juppé, Balladur, Chévenement of Jospin gaat, allen moeten ze werken binnen een economische context die de grenzen van de Franse republiek ruimschoots overstijgen. Franse (net zoals Britse of Belgische) strategieën tegen Europese problemen zoals werkloosheid en verarming zijn dus per definitie in effectiviteit beperkt. Wat ontbreekt is een Europese strategie. Het gebrek aan consensus op het Europese niveau (ondanks de aanwezigheid van socialisten in 13 van de 15 regeringen van de EU-lidstaten) lijkt hier niet snel verandering in te zullen brengen.

Een bijkomende beperking voor de nieuwe Franse regering wordt gevormd door de voorwaarden om toe te treden tot de derde fase van de Economische en Monetaire Unie (EMU), beter bekend als de Maastrichtnormen. Jospin mag dan tijdens de verkiezingscampagne de indruk gewekt hebben dat hij een andere benadering ten aanzien van deze EMU wil, de vraag is echter of hij ook echt zal kunnen en willen doorvoeren. De Franse socialisten zijn immers vrij vaag gebleven op dat terrein, zodat het mogelijk was om - bij monde van Jacques Delors - de indruk te wekken dat al bij al geen al te grote wijzigingen in het Franse beleid ten aanzien van de EMU ver-

wacht moeten worden. Als dat laatste ook in de praktijk zou blijken en men mag verwachten dat dit ook zo zal zijn - dan zal de regeringsswissel in Parijs veel minder voor verschuivingen in het beleid zorgen dan de euforie na de linkse verovering van de Assemblée Nationale suggereerde. Men mag dan voor een "meer soepele interpretatie van de Maastrichtnormen" pleiten, in het meest extreme geval betekent dit dat men een begrotingstekort van 3,1 of 3,2% van het BNP (i.p.v. de huidige 3%) zal aanvaarden. Het verschil is dus niet enorm groot, zelfs minuscuul klein in het licht van het enorme werkloosheidsprobleem waarmee Frankrijk - net zoals al haar buurlanden - kampt. Het recept van Jospin zal dus net hetzelfde moeten zijn als dat van Chirac, Blair, Dehaene, Aznar, Kohl, Kok of zelfs Clinton. Het zal een recept zijn waarin het pragmatisme van de markt het uiteindelijk zal halen op het ideeëngoed van het socialisme. Het zal een recept zijn waarin de afgeslankte - want aan budgettaire beperkingen onderworpen - staat de privé-sector moet verleiden tot de creatie van werk. In die zin mogen de verkiezingoverwinningen van Jospin en Blair links Europa tot vreugde stemmen; het gaat echter om pyrrusoverwinningen ten opzichte van wat men "la pensée unique" is gaan noemen: het dominante marktdenken van vandaag waarin liberalisme tot objectieve oplossing van onze sociaal-economische problemen is verheven en waarin het socialisme in het defensief is gedrongen.